

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Juristisch-theologische Sammelhandschrift - Cod. Aug.
pap. 61**

Augustinus <Triumphus>

[S.l.], 1428

Amborius: Liber pastoralis luce

[urn:nbn:de:bsz:31-93533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-93533)

istius uite circulo no pua p'rib; si longe diuersa referunt. Quos & magis
sacrificijs deditur q' cartagineus duces amulcarez repimus. q' ai toto meli
spie iter aces positus dimicantes sacrificijs faceret. ubi partes suoz iuctas
esse cognouit & ipse q' colebat se precipitavit ignes. ut ex ul' corpore suo
restingueret q' s' nichil p'fuisse cognouerit. Na de iuliano qd loquar qui
ai resp'ctis aurospici male credulus esset aduenit s' s'bidia reuertendi.
Ergo i' conu' casu no est conu' offensa. Neminez & eiz p'missa n'm leserit
Resp'odi lacessetib; t'q' no lacesset. Refellere & eiz relatoris no exponende
sup'itoy m' studiu' fuit. te t' ipator ipi eoz relatio faciat cautiores.
Na ai de superiorib; p'riapib; tenuisset q' prior eoz arimoniaz patris
coluit. recetior no remouit. Addidisset & si exempluz religio ueteru no
facit. faciat dissimulatio p'rimoz. euideter docuit qd & fidei tue delegat
ut gentiliu' ritus no sequaris exempluz & pietati ut f'is statuta. non
uoles. Si eiz p' suis du' taxat partib; eoz dissimulatoz p'riapuz p'
diavit. q' ai esset xpiani decreta t' gentiliu' minime remouerunt.
q'ito magis amori debet referre feno. ut q' simulare deleres & si quid
forsitaz no plures. ne f'enis deroges statutis. Et nunc teneas qd et
fidei tue & germanitatis neccitudini iudicaz conuenire.

Inapit liber beati Ambrosij q' dicitur pastoralis luce

Si quis f'ies oraculuz reminiscat q' f'uge famuloz de suata s'
p'auina qua ad progadiu' suscepit i'cepit dices. Tu dedisses meo
& ego uenies eiz usus exegisses eaz. No ia curiosus auditor collatz
s' diuini muneis grat' fuis t' u'ib; restuabit. si cultis eaz conuabiles
fines. copiosius progadi' securus possidebis. ut s' p' h' & plimuz hedi-
ficatoz exiteat fructus. & uelud decora arbor pomis referri no r'fructu-
ose p'batuz occupare terraz. du' uiuit. ai & ipi fuis pomis ornatur &
ois q' ex ea fructus p'cepit saginat. Beato nq' & paulo ad hec eadez uitate.
Nolite querere que u'ia s' h' que alioz. & alibi no quero qd michi
utile est. si qd multuz. ut salu' fiat. Id arce nq' q' i' uerbis diuinis
credita est dispersato & q' greges xpi aleduz nutrieduz q' suscepimus no
sine lugetis p'iculi noxa. nq' credimus euasuros. si no s'm huc moduz
uiuamus. aut & si minime predicemus. Et licet ad h' p'dicata nq' re-
tardet uite huius ip'itaz. iuitat nq' t' p'cepti neccitaz. Et ue ia michi
est. si minime p'dicauero. & si susceptus thesauruz i' terra defossuz. i'
i' meo corde diu' occultauero. & lucerna uerbi dei s'p'illaz s' modio retenta
uero & no sup' adalabuz p'posituz auctoz oculis manifestauero. & clauis
humane ip'itae p' claus' illas regni celoz. q' i' beato petro applo aucti
suscepimus sacerdotes. minime resauero. ut audire p' h' merear. pro

lingue mee modulo. Euge fue bone & fidelis qz i pauca fuisti fidelis sup
 multa te ostendit. Intra i gaudium dni tui. Vn uereqz hys receptoibz &
 supplicis sibi amore pene pariturus amore fimo uirtutis no ia ad
 stidituz loquor uulgus qd uigiter monere ofuenu. si ad ipos u pcuratores
 uulgz uerba mea querto & meis ofiis uelud obedies fuis. i. epis sacerdotibz
 antistitibz potitibz audacter predicare salutis comunia no retardato nec
 progatua in met stie si hoc meis sacerdotibz caritatis itutu progez iudi
 cato. aut uite pfecte me esse moneo fateor. cu de uita pfa alig moneo. si
 potius cu hoc ad illos loqui audeo. simul cu illis que loquor audiaz. Aggredia
 ia diuina ope suffulituz facultate qua ualeo & eoz pteabz adiuuatus ad qd
 respicit fimo nr. desideratus carpi iter. & i gremio qz ofacerdotuz posituz
 ipz alloquar sacerdotuz. Audite me sallemi patres. Audite me & signuz
 duate sallemi freg. Audite me fregz leuitica. germe sacerdotale / ppago
 sacrificia duces & rectores gregis xpi. Audite me rogitez uqz paritez &
 timetez / & gmodis / & gmonitoibz solite ofuiletez / & honorez epatus demost
 re uoletez. et cu honorez eoz progatua mostramuz. merita & agna
 requamus. nec falli possumuz. icape q cognosamus ueritatez. Dignuz est
 eoz ut dignitas sacerdotalis puz noscatur a nobz / & sic dem fuet a
 nobz. homo cu i honore esset no iteleuit. copatus e uicemz itaprietibz / &
 filis factuz est illis. honor g fregz & sblimitas episcopalis nullis poterit
 copatoibz adequari. Si regi fulgori opares & pncipuz diadonati lege cut
 iferuz. qz pluri metalluz ad aurz fulgores opares. Cuipe cu iudicis
 regu colla & pncipuz sblimiti genibz sacerdotuz & exofcalituz eoz destreuz
 oratoibz eoz credat se comitari. Quid ia de plebera diueri multitudie
 cu no soluz pferri a dno meruit. si ut eoz qz itueat pzo sic pceptis
 ipatus e euageliaz. Sic certe adno ad beati dicit petruz. Petre amas
 me. & ille tu fas dne qz amo te. Et cu tercio fuisset iterogetuz
 & trina respofione fuet sblimituz. repenti est a dno tuis pasce oues
 meas. quas oues a que grege no soluz beatus hic suscepit apluz petrus
 si & nobisauz eoz accepit. & cu illo eoz suscepimus omes. unde regede sac
 dotibz cu traditur. qz euagelico coruscate mandato uidemuz nominuz esse
 pfixuz. no est discipulus sup magroz nec fruz sup dnuz suuz. si suffiat
 discipulo. ut sit sicut magz euz / & fruz sicut dnuz euz. hec uo aucta
 fregz io nqz pmisisse debeat cognoscere. ut ostederemus i hoc scdo nichil
 esse excellentuz sacerdotibz. nichil sblimuz epuz repiri. ut cu dignitatez
 epatus eoz oculis demostramuz. qd sumuz & qd sumuz pffessione &
 actoe potius qz nomine demostremuz. ut nome aguat actoi. actio re
 spodeat nomini. nec sit nome iane & omes imane. ne sit honor sblimuz
 & uita puerilis. ne sit deificata possessio & illicita actio. ne sit religios
 amicituz & i religiofus pfectuz. ne sit gradus excelluz & deformuz exelluz.
 ne heatuz i ecclia litedia sblimior & ofaa sacerdotuz repiat humilior. ne
 locutez simulemus colubinas & metoz heatuz ammas. ne pffessionem
 mostremuz ouinas / & ferocitate heatuz lupina ut digre nobz p pffetiaz

aditus

dignu

sollata

respondeatur a dno. Populus hic labijs me honorat. Cor aut eorum longe est a me.
Ergo fregit sicut clamus senatorum ornat. agricultura rusticorum / sicut barbati
arma / sicut nauta nauigatorum. pueri et singulis quibusque opifices operis sui gloriam
ipsi demostant auctores. sic episcopi non aliter nisi episcopus operato designat. ut ex bono
opere magis quam ex professione noscatur. plus meritis esse opus quam nomine
uocetur. quia sicut nichil esse diximus episcopo excellentius sic nichil esse misere-
rabilius si de sua uita episcopus precaretur. si sacerdos in crimine teneatur. et ut e-
leuius de plano conuere. sic grauius est quod de sublimi ceciderit dignitate
quia de ruina que ab alto fit grauiori casu colliditur. honor quidem episcopi coram
hominibus perditus est. si si ruinas sustineat dolor magnus est. Na quibus perditus
gradus episcopi altior est. tanto si per ruinas delabitur per negligentiam ruina
grauior est. magna sublimitas magna debet hinc cautelas. honor gradus
gradiori debet sollicitudine circumulari. Cui plus credit plus ab eo exi-
gitur. sicut scriptum est quod optimis promissa sunt pessima. et alibi potentes
potentiora tormenta patietur. Et facti lege et non facti eorum peccati est
gradus. et huiusmodi scilicet uoluntate domini sui et non fecerit eorum uapulabit multum.
Aliquid est eorum ab episcopo quod requirit deus. et aliud quod a presbitero. et aliud a diacono
et aliud a clerico. et aliud quod a laico. uel a singulis quibusque hominibus. Et licet
omnium hominum opera deus in suo examine iudicio. plus tamen ab eo exigitur
cui plus committit. Ampliores eorum penas luit. cui numerosorum regendum
populorum fuerit cura commissa. et ut specialiter ipsius episcopi modum et
formulas in omnibus operibus depingamus. applica nobis est regula episcopi reuoluerit
que de his per singula episcopales actus depingat. Sic ad cunctos episcopi lectus
aut applicus fidelis sermo ac si diceret de quo suis lecturus. ueraciter loqui
ne quod me existimet fuisse mentis. seruauit. Si quis episcopus desiderat bonum
opus desiderat. hoc est. si episcopus esse desiderat. magnum est quod esse cupit. si
si et opus bonum simul amplectitur. Na si aliter esse cupit episcopus esse non
potest quia sequitur. Oportet eorum episcopi reprehensibiles esse. Inreprehensibile aut
na si episcopus reprehendit. deformit subdit culpe. et per facta culpa ad reatum sunt
reatus ad pena. pena perducit usque ad mortem. Erre ad quod uoluit dignitas
et post paulus ait. unius uxoris iuu. si ad superficies hinc respiciamus
prohibet bigamiam episcopi ordinari. Si uero ad altiores resque consideramus. in his
episcopi duas usurpare ecclesiarum. et si adhuc itiosius perfidiora profecutus
monet. ne apostolica dignitas a se suis ueniat episcopi hinc hereticum. Si christiana
in catholica et orthodoxa ob ad secat fides. ut unius uxoris in omni. i. cat-
tholice ecclesie uix episcopi uocetur. Sequitur deinde et ait. Sobrius. hoc est non
uino in. si in uino parat. ut nec uino magis indulgeat quam oportet. et
more sepius sobrius esse memnatur. et aduinit septem dies. Prudentes.
Prudentias prope non inuidiales de qua dicitur quod stulticia sit apud deum. hoc per-
detur spirituales. i. que. et ope auerspecta sit et uerbo perita. ut sit astutus
sicut serpens et simplex sicut coluber. et denuo refert ornatur. quod si uix resque

profecto

he respiciamus no alius sacerdoter quazimus qz amicu quozim clariorer.
 Vos qva Castorinas quozimus z seruas uestes z ille iter eps se credit
 auctiorer q uestes iduerit clariorer. si scias aplus talit se itelig no uult.
 qz no carue epm si meste docet esse ornatur. ut ille sacerdes placeat deo qui
 aua coposita hnt deo. Et post h addit. hospitalet ut humanitatit iutu
 hospicio recipiat no hntes hospituz z egenu sine teat iducat i domu suaz.
 Nec solus deuoret dona xpi que ei largita est bonitas xpi. z ilare dntozem
 diligit deuz. si sine murmure gribuat paupibz xpi. Sequit demz z ait doabile.
 i. si poller eps sapientia. ut no solus credituz o populu sufficiatet doceat. uel
 z auctoz queat heresuz hntiaz a catolica repellere ecclia. ne sua ipina
 iperitas minime doceat. z hui qz puetuz eueniat illi qd scriptuz est. Ceus
 ceo ducatur ptes ambo i foueaz cadit. Qui uero tales ut diximus se esse
 ignorat sacerdotuz minime appetat. nec loci alterius usurpare psumat. p
 stuz illuz q fulgore sue sapie ptoz p corda lustrare. sicut z ait. no
 uoletuz. hoc est no multuz uino dedituz ut sic credit z uideat qz uinu
 biberit an no ignoret. ne post largz potionez uini mulierz delectet illecebra
 ne p uinu ut ait apluz omis nutriet luxurie. dnu subsat dices.
 no passioz s modestuz. i. manus ipbas ad ceder no heat z suspitioz puz
 minime pauiat gtaaz alioz. ne duz petulas iuenit ad ceder. athleta mag
 qz eps iudicat. si magz edulo. ab alijs illatuz ptaeter ferat iuriuz ut
 metuz modestiaz cuctis hominibz tngllaz demostret. z firma ptaetiaz cuctis
 ostendit. Ituz addidit dices. No linguosuz. i. no linguaz ad quicuqz rela
 xet eps. ne p eadez linguaz p quaz laudes refert deo z diuina libat
 sacrificia lituz uenena pferat. qz no docet de ore epi benedictioz simul
 z maledictioz egredi. nec p eadez lingua p qua xpus laudat. homo maledicat.
 qz no pt de uino fotez dulce z amara ptere aquaz. Demz subsecut e dices
 no cupiduz. i. no cupis lucri cupiduz. ne lucri cupiditate eps teneat obmor.
 z nutriet auaritiaz q est radix ouz maloz. q thpedio tuz cotenz ecclie sue
 pntuz no ambiat que iteligit esse supflua. si de ipi ptuz paupente ecclie
 sue libetoz ipauat paupibz xpi. sicut scriptu est. ilare dntozem i diligit deuz.
 Et gncit subsecut dices. domui sue bene pport. domui sue bene posse pt
 q corpuz sui suauerit castitate. domui iqt. h est corpuz suuz iproso uice
 dnetur. Ne sdat ip corpuz suo z i desiderio luxurie dedituz i pccipuz
 demergat. si potuz filuz suuz sue castitatz exeplo ad pudiciae regula doceat.
 na si quis domui sue posse nescit qm ecclie dei diligentiaz adhibebit. hoc
 est de q supuz diximus. Qui cordis sui domuz excolere no ualet
 qm plimoz adhibebit diligentiaz. Et q pccit ituz ex suo no p exuere culo
 qmodo ex alius oculo aputret festuaz. Ituz sequit z ait. no neophituz
 i. q nup ad fidez ex gentilitate aduenit. aut certe ex militia seculari ad
 dicitur est officuz sacratuz. huz q no in pssiz sacerdotalez arripit graduz ne
 elat i supra m iudicuz cadit z laqueuz diaboli. qz qd logo tpi minime
 dilant i puzio tpi suare no possut. Et gcludet regulaz z epalez forma

ad exvemu iudic dicit. Oportet aut illuz 2 testimoniu bonuz hie ab hys q
fous st. i. hereticis seu schismaticis q ex senz eccliaz catholicaz / quetcula sibi
pphana pficiat. qd plus testimoniu dicit bonu hie de immaculata vita 2
sen epi gulfatze ne forte accipiat iunia locuz epw obtrectadi 2 ifamare i
cipiat catholicuz dogma. hys ita phibatis ut reoz i hoc ope uelut a gradi
fenoze nos plesimus liberatos / cu no nra h epw / si sa apli opposuimus
testimonia ne uelud uulgariu fabulis nra uideret opus. Cu uocaretis nob
p sigula sa arripit apli puili / ipuz potius apluz / si ausi st h nos reprehedit.
2 licz nos coartat ia libellu hui phivitas 2 ipz nos urget / ut ad fines huius
opis ueniamus. solitudo in seuz nos retardat amoruz illoz pcpue sacerdotuz
q mens torpore 2 ebriate sacerdotales diffinet honores. 2 q noua pdigiale re
gular ac tepestitez ppisse delectetur. 2 gresi sectantes 2 simoniz sniaz / si
epituz graz pecuniaz ceemerit. Neqz timetes cu honore sacerdotales pecu
nias emeret a beato petro aplo se cu simone fuisse dignatos / sicut ait.
Pecunia tua iqt tecu sit i pditez qz donuz spuz sa te credidisti pecunio
coparare. 2 lepra cu gresi a seo se suscepisse credit heliseo q gradu sacer
dotales se eximat pecunio coparare. qz cu ita diximus sufficere debuit
sua coparado lepraz possidere. Na sicut ualidioribz moribz capite uicato reli
quuz est neco corpus iudate supioruz morbi letale irigari. ita 2 hui qui
caput uidetur ecclie morbo pestifero finuz uicant corpus. ut n ex totius
opuz opage nauatuz possit euadere qd negligetuz sacerdotuz uiciosi
tatis mortale interfecerit uirus. ita ut uideat i ecclia passiz q no merita si
pecunie ad epatus ordines puerent. uulgare populuz 2 idetuz q tales
sibi adsumunt sacerdotez qz si pautari fidelz ueluz q eoz pferunt sacerdotez
Pespodebit mox 2 dicit ab archiepo nup su ordinatus. Ceteruz qz ei soliduz
dedi ut epales graz oseq meruisses. Vn michi melius est auruz de sacello
incheze qz tatur sacerdotuz ptere. Auruz dedi 2 epatus opurau q in so
liduz si uiuo receptuz illico no diffido. Ordino pluz glexo diaconoz
2 accipio auruz. Na 2 de alijs nichilomin ordinibz pecunie qstuz pfligie
gfito. Ecce 2 auruz qd dedi i meo sacello recepi / 2 epatus gratis accipi.
Nepz h est qd doleo qz archieps carnali epuz fecit. naz pp pecuniaz spe
ciale leprosz ordinauit. pecunia iqt sit i pditez / qz donuz sa spuz gre
pao opurasti / 2 gmerituz misabile i auaz exituz pgesti 2 nesci hoiez
2 ideti i ordinatoibz eoz dicit 2 dicit. dignus es 2 iustus es. 2 gloria
misa indignus es 2 iustus es. dicit. pnuat. n. epz hui ad ppulu dicit
Pax uob. Oculis qoz carnalibz uidet qz epz magnus / 2 diuinus optitibz
ispiat lepluz magnus. p pecuniaz acqsiuit idetuz ordines / 2 deuz pdidit
i ueriori hoie. Caro suscepit dignitates / 2 aia pdidit honestates. Caro
aalla dna fra est aie 2 anima que erat dna facta est famula carnis.
Caro dnatur populis / 2 aia sicut demoni. Carni sacerdotuz opurauit
et aie detrimetuz parauit. Et qd pdest hui hoiez si totu muduz lucret

assupserit

aut vero sine detrimetur paciat / aut q̄ dabit ho omittatur p̄ aia sua. Quod dedit
 cu ordinaret epx̄ aurum fuit / 2 qd̄ pdidit aia fuit. Cu alius ordinaret quod
 accepit pecunia fuit / 2 qd̄ dedit lepra fuit. hec s̄ mercedonia uiquoz in
 p̄uiaz coz. Inuago in foz 2 coepm̄ nr̄uz q̄ 2 ego epx̄ fuz 2 cu epx̄ laq̄
 die michi ergo paulisp̄ fe epx̄ / cu dices pecunia qd̄ accepisti / Ergo iterogo ^{gr̄az epales accepisti}
 te. hec grā aie tali uocabulo n̄cupatur. Respondebis. Cur igt̄ ut reor pro
 eo qd̄ gratis datur / 2 auro nō extimat. Ne au grā pecunijs coprat. Re-
 spondebis. Nō igt̄ m̄ daretur si pecunijs nō emerit. Nec epx̄ fuisse ordinatus
 si pecuniaz nō dedisset. Ergo ut apparet ex resp̄sionibz tuis / grāz cu ordinaret
 nō suscepisti q̄ gratuito eaz nō meruisti. Et io fratres si grāz nō accepisti
 qm̄ epi fieri meruisti. Nā et discipulis suis dñs dicit. Gratis accepistis
 gratis date. Cur q̄ gratuitaz grāz existimasti te p̄uiaz possidere. Naz ut uideo
 aurum datur pdidisti / 2 sc̄az grāz nō acq̄sisti. Adhuc in̄ semel adiacet fr̄ate
 p̄quiro epx̄ / ne qd̄ de app̄b̄mentis medici / n̄q̄ p̄termisisse uideamus. Qui
 dat fe epales grāz / an homo. resp̄des sine dubio deus. s̄ in̄ p̄ hoies
 dat deus. homo ip̄onit manus. deus largitur grāz. sacerdos ip̄onit sup̄plue
 dexteras. deus benedicit poteri dextera. Epx̄ nutiat ordinez / 2 deus retribuit
 dignitates. O iusticia / o equitas. si homini pecunia datur q̄ n̄ i ordine apluz
 op̄atur / n̄ soluz fruatur qd̄ ei creditur. Cui deo totuz negatur q̄ ip̄uz or-
 dinez tibi largitur. Iustus ne tibi uideatur / ut siuus honoret / 2 dñus iustiaz
 p̄uiaz. 2 iuste accipiat sacerdotes pecuniaz / 2 deus pacat ab hoie iustiaz.
 si q̄ p̄ ḡcesso ordine / deus ate nichil expectat. Cur ate sacerdos pecuniaz
 expectat. deus hor̄ ut certe benignius gratis donauit. 2 sacerdos malignus
 euz sine cā p̄uiaz. qd̄ eiz habet qd̄ nō accepisti. si aut accepisti qd̄
 gloriaris quasi nō accepis. Ecce ad que mala uoluitur d̄st̄aus ordo. Ecce
 ad que p̄bra fuit p̄lup̄si sacerdotes / q̄ audire meruerunt a iudice mundi. Voz estis
 huius lux mundi. Ecce qbz s̄brauitur getes. quibz a dño dicitur est / us estis
 sal terre. Ergo si lux est ecclie epx̄ a dño ordinatus / ita ut ip̄uaz tenebras
 p̄dicatoris sue elogo uitalates q̄st̄iaz latebras illuminet. Cui ip̄e palpabilibz
 tenebris tenetur obstractus / 2 nō soluz q̄ ip̄e dñs male agit / digne p̄uit.
 Insuper 2 aliḡ secu idigne p̄dit. si eiz salus meruisti possidere sapores / ut ista
 p̄uiaz possis arua codere. aū istatutuz tali uac̄o / imudis te p̄uiaz gaudiaz
 pedibz p̄uiaz / ita ut nec aliḡ nec te ip̄m̄ possis ḡdize. Sauloz 2 in
 corpore officuz. i. i ecclia uoluntarius appetisti / ut reliquuz p̄ te corpus du-
 ratuz lucis h̄ret. Et nuc̄ quadāz lippitudine 2 caligine uisoz obtenebrat
 nec te ip̄m̄ lucis ydoneuz p̄ctes / 2 alijs adimuz lucet. de qbz oculis in
 euaḡlio dicit. si oculus tuus simplex fuerit / totuz corpus tuuz luciduz erit. i. si epx̄
 q̄ lume p̄meant esse i corpore simplicitate 2 s̄ca est innocencia decoratus / omis
 eoz splendere lumine radiatur. Si aut oculus tuuz neq̄ est / totu corpus tuuz
 tenebrosuz est. Id est si epx̄ q̄ uidebatur corpore lucet p̄ctere subito obnubilet
 neq̄te ceitate / qd̄ cetera faciunt mebra qbz lux adept̄a est oculoꝝ. i. qd̄ secularis
 factura est m̄l̄itudo cu uoluptatibz illicitis / 2 actozibz uicij ad similes facinoru

uoz agner, eoz multitudinez ppl ppuli puaauerit ut nulli ra / raq illiuz esse uidet
qd ab epw qz licituz ppetatur. Et ipm magis credit horez esse laudabile qd eoz
habuerit delectabile. nec qsp qd agere pntifex no dubitat / se idubitatez agere dicit.
Eoz eoz a cunctis idubitatez uocatur pntifex cu ipo noie ceteruz. si in acto coardet
noie / a nome se facit actor. Na qd aliud interpretat eoz. n supispectuz. Maxime
cu folio i ecclia ditore resideat / a ita cunctis respiciat ut a cunctoz oculi / a ipuz
respiciat. Ergo qz ita est cur te uelut tetruz speculuz uniuersoz oculis demonstrat
ua ut no possit oblatante tua se optuz exornare. Sufficiat hic usqz nuz in
sacerdotibz pauluz dilataste smonez / a q eoz excellenz simul / a casuz mostrau
mug / ne fides / a sblimitate honoz minime requezet pfectoz mozz / a i solo se
excederet sacerdotez noie plusqz ope glari. Et qsp sciaz q h libello plingz in
sacerdotez q hoc que laymuz agere noluit / fideliter esse detrahetuz. Credo tm
pluriozes q h agut / ut agere obnitatur / fidele p nobz oraturuz. h sicut lacerat
toibz detractorz minime pgrauamur / sic demu plitorz / a scoz uroz ora
cionibz adiuuamur. Ige ia nuc factuz spuz qui nuz / a h opere diuina
ispiratoribz adiuuasti / a cunctis sacerdotez adiuua. Et presta ut faciat q in hoc
opusculo ipse eloq ispirasti / ut eis una meaz tribuas scoz regna. que i sag
i regna seculoz dice promissisti. Amen

Explicit speculuz pastoruz
forma pontifical / doctrina
moruz. Amen.

No q quis testamtu seu codicillos sine legitis face p usq ad morte qdum rone utit. no obstrante
quacuzqz estudine. ff. e. qui testa. fa. pos. l. hac gultissima. s. ar. cu huana. et. l. si is qui. ff. de testa.
Nec sunt d. l. n. in adusa corpis ualitudine. ff. e. ti. de testa. ubi dr. in adusa corpis ualitudine mente
captus eo ipse testm face non pot. qz her clarescit in l. subem. s. i. C. e. ti. ubi dic. rex. Si em talis e
testator qui neqz scribe neqz articulate loqui pot. mortuo filis e. q. qdum articulate loqui pot. ut
culogru scribe. huius testm robore obtinet firmitate. qz uoluntas humana libere ambulatoria est de
rebus suis disponedis usqz ad morte. imo usqz ad extreme uite sue spm. sicut dca. l. si is qui. ff. de
testa. Qz aut ambulatoria sit p. p. e. cu marthe. de celebra. nuf. s. ceter. in glo. sup. ubo. no ualet.
ubi dr. Ambulatoria e em uoluntas defuit usqz ad sumu exiti. ff. de admendis legatis. l. m. ff.
de donat. m. uir. et. uir. cu hic status. s. pmam. C. de codicil. l. m. et. C. qui testa. fa. pnt. si quis.
Vn pot mutari etia si pactu interuenit ne possit mutari. C. de par. pactu. qd dotali. etia si fuerit
p pncipe gfirmatu. ar. C. de testa. omniu. qz nemo pot hanc sibi legem dice. ut a potu testis sibi
recede no liceat. ff. de leg. m. si quis. in pn. i. B. vsqz huc sut uba glo. p. dicit. Imo plus dico.
Si loqui no posset et rone uteret ita q inhabilis eet ad testandū ad huc nutu fideicomissu face
pot. ff. de leg. m. l. nutu. Vn dr. rex. in dca. l. nutu. Nutu etia relinquit fideicomissu. du is nutu
relinquat qui loqui pot. Et magis clare in l. discretis. in. C. sin aut. C. qui testa. fa. po. ubi dr.
rex. Sm aut infirmitu discretu e q ita rone gtingit et sursum licet naliter huius sensu uariat
e. in hec oia face et in codicillis / et in testis. et in mortis ra donationibz / et in libertatibz / et
in ombus alijs pmitim. si em uox articulata ei a nata coarcta e nichil phibet cu omnia q
uoluit facere.

De Timore.

Timor p[ro]sens securitate qu[od]at se[par]at[ur].
 Tunc e[st] qui sup[er] om[n]es e[st] et ho[m]in[um] et m[un]d[um]
 formabit. Aug[ustinus] sup[er] ps[almum].
 Qui timet de[um] nichil negligit. timere
 de[um] e[st] nulla q[ue] faciend[um] sunt bona p[ro]ce-
 re. Grego[rius]. li. i. moral.
 Qu[od] a timore p[er]e[n]e n[on] amore iusticie fit
 bonu[m] nec fit i[st]i
 ho[m]o n[on] facere si p[otes]set ip[s]e. Aug[ustinus] g[ra]tia
 pelagii libro. 9.
 In via dei a timore incipit ut ad forti-
 tudine[m] ueniat. Nam sicut i[n] via seculi
 audacia fortitudin[em] ita i[n] via dei auda-
 cia debilitate[m] p[er]it. Et sic i[n] via seculi
 timor timor debilitate[m] ita i[n] via dei
 timor fortitudin[em] gignit. greg. li. v.
 Noueris te ut de[us] timeas. noueris
 xpm ut ip[s]m diligas. et vno n[on] ueritate[m]
 q[ue] i[n] uita salutis timor d[omi]ni. et p[er]ditudo
 h[ab]et e[st] caritas. q[ua]dm[od]o ex noticia
 uenit i[n] te dei amor. sic ex[em]p[lo] de igno-
 rantia tui sup[er]bia. ac de dei ignorantia
 uenit desp[er]atio. bern. sup[er] cant.
 Fugit ouis tremebunda ueniente lupo.
 Abscondit se coluba tremens accipit[er]
 uiso. de tueria uis[us] e[st] n[on] audet
 e[st] uenire[m] ambiente calto. et tu uide[re]
 fure[m] curtebas i[n] eo. bern. ep[istola] ad fulcon[em].
 Facile deu[er]at a iusticia qui i[n] causis
 n[on] de[um] si ho[m]in[um] p[ro]timeat. hic timor
 petendi facultate[m] differre p[ro] uolu-
 tate[m] auferre n[on] p[otes]t. sol[us] e[st] de[us] timor
 qui mentis corrigit. fugat omnia.
 Inocentia seruat. p[ro]p[ter]e[re] tribuit fru-
 ctu[m]. Criso[stomus]. i[n] ser[mon]e de ioh[anne] bap[ti]sta.
 Principiu[m] n[ost]re salutis sapie[n]t[ia] q[ue] s[ecundu]m
 scripturas timor d[omi]ni e[st]. De timore d[omi]ni
 nascit[ur] co[m]p[er]tio salutis. de op[er]a-
 tione cordis p[er]dit adre[n]ciatio. i.
 nuditas et g[ra]t[is] q[ui]s facultatu[m].
 de nuditate mortificatio uoluptatu[m]
 generat. de uoluptatu[m] mortificatio
 extirpat atq[ue] m[er]it[is] uer[um] uer[um] uer[um]
 uicia. de uicio[rum] co[m]p[er]sione uirtutes
 fructificat atq[ue] succedunt de uirtu-
 pullulatione puritas cordis acquirit.
 p[er] cordis puritate[m] ap[er]te caritatis p[er]-
 feccio possidet. uetus e[st] b[ea]t[us] anton[is]
 sententia. Cassio. de institutis mo[n]ach[orum].
 Amor dei te si ten[er]e n[on] p[otes]t. lib. 11.
 salte[m] teneat et terreat timor iudicij
 metus iehenne. laqueus mortis. dolo-
 res inferni. ignis urens. uermis cor-
 rodens. sulphur fletens. flamma tar-
 turea. et omnia mala. hugo. li. 11. m[on]i-
 de aia.
 Cui audis q[ui] d[omi]n[us] tuus dulcis e[st] arde[n]s
 quid timeas. ut amore et timore di-
 conitatus lege eius custodias. Cassi-
 odorus sup[er] ps[almum]. dulcis et rectus e[st].

De paupertate.

Non tibi displiceat paupertas tua. nichil
 ea detur[us] p[otes]t iuente[m]. Vis cognosce
 q[ui] locuples sit. celu[m] emittit quib[us] i[n] thesauro
 offerri possit q[ui] paupertati uide[n]t[ur] idu[m]t[ur]
 ut ad regnu[m] celo[rum] ueniret dices p[otes]t
 sua optinere n[on] potuit n[on] optinet et
 g[ra]t[is] p[er]uenit. Aug[ustinus]. de uerbis ap[osto]li
 Non ab[er]at amicu[m] lino[m] itede. s[ed] pau-
 uer[um] lino[m] n[on] h[ab]et laudabile e[st].
 modica e[st] i[n] hamo p[er]it[ur] ut matro-
 nax i[n] eo sauci p[er]u[er]ant. sic bestie
 sic aues. sic capite[m] et p[er]fere[n]t. sero.
 Paupertas sit t[er]re[m] sp[irit]us. sit ei quida[m]
 qui reb[us] t[er]ralib[us] ege[n]t[ur] si multi.
 et hec uocati egestas solet. ege[n]t ei
 reb[us] et ege[n]t bona uoluntate qua datus
 nichil e[st] p[otes]t. Sit alij qui reb[us] abu-
 dant. sit i[n] paupes sp[irit]us. et hec e[st]
 aurea paupertas. q[ui] licet affluant
 dicitur corda t[ame]n nolunt apponere.
 Tercia e[st] mediocritas qua p[ro]ph[et]a uocant
 frugalitate[m]. q[ue] e[st] paupertas uoluntaria.
 hugo de claustro aie. li. 1. c. 10.
 Sunt ei quida[m] qui de se[culo] uenit ad
 religionem quoz paupertas b[ea]t[us] augu-
 stino testante talis erat. q[ui] q[ui] foris
 erant. n[on] uenire n[on] p[otes]t[er]ant.
 quoz cellario n[on] h[ab]edat n[on] p[er]mo-
 niu[m] s[ed] manu[m] labor amonia p[ro]be-
 bat. et si man[us] cessaret panis defice[re].
 et i[n] certis honorari uoluit. qui i[n] sua
 domo n[on] nisi g[ra]t[is] p[otes]t[er]ant.
 hugo ibidem.
 Paupes dei sit qui nudata sup[er]bia
 derelicta huilitate[m] se p[ro] oia[m] redderit.
 Nam et si paup[er] sup[er]bia n[on] e[st] dei
 paup[er] et si locuples huilitate[m] diligit
 n[on] e[st] se[culo] dices. uoluntate[m] e[st] talis
 sit i[n]sp[er]ande n[on] uoia. Cassiodor[us]
 sup[er] ps[almum]. lxxi.
 Paupes xpi sit qui n[on] solu[m] p[ro] suis
 malis. uer[um] etia[m] p[ro] totis calamitatib[us]
 mundi intercede co[m]p[er]ant. Eger i[n] hoc
 se[culo]. si sit locuples. uicij uacui. sed
 uirtutibus pleni. despecti ho[m]inib[us] sed
 acceptabiles deo. Cassio. sup[er] ps[almum].
 Hic sit paupes sp[irit]us qui q[ui] facit
 aliquid boni deu[m] laudat. q[ui] aliquid
 mali se accusant. Aug[ustinus]. de uerbis d[omi]ni.
 Nichil graui[us] q[ui] ut fecit uox paup[er]i
 oves sup[er]bo oculo despiciam[us] g[ra]t[is] formos
 nobis intollerabili reformam[us] i[n] fustidio
 ma[m] indignos q[ui] iudicantes q[ui] sit
 mores. cu[m] paupertas fualus deo q[ui]
 dicitur sit accipit. Ambro[sius]. sup[er] ps[almum].
 Interpasta super[est].
 Wohl e[st] i[n] felicitate peccantiu[m]. Aug[ustinus].

Pax e serenitas mentis, tranquillitas
 animi, simplicitas cordis, unumquodque
 amoris, q̄ sortu caritatis. her e que
 similitudo tollit. bella cōpesat. mis co
 primit. sup̄bos calcat. huiles amat. di
 stordes sedat. inimicos q̄cordat. cūctis
 e placida. nescit extolli. nescit iflari.
 hanc qui accepit teneat. qui pdiderit
 repetat. qui amisit coquirat. qm̄ qui
 in ea nō erit inuentus a p̄ce abdicat
 a filio exhereditat. nichilomin⁹ a spu sco
 alienus efficit. nec ad hereditate dm̄ po
 tent puenire qui testamtu pacis nō lu
 erit obſuare. Aug⁹ d̄ ab dm̄. c. lxxij.

Tale bonū e bonū pacis ut in rob̄ cre
 atis nichil gratios⁹ soleat audiri. nil
 detrahilius ḡcipisti. et nil utilē possi
 deri. sp̄s et huanus alēssus iniquas
 iustificat. catie mbra nisi fuerit i pace
 unita. Aug⁹ de ciui. dei.

Que sūt amice iusticia et pax. tu forte
 imaz ius. et altera nō falsis. nemo ei
 e qui nō uult pacē. si nō om̄s uolūt
 opari iusticia. Interroga om̄es hoies
 vis pacē. vno ore r̄ndet t̄ ḡn⁹ hui⁹
 opto. cupio. amo. uolo. Ama iusticia
 q̄ due amice sūt iusticia et pax. ip̄e
 se ofculant. si amica pacis nō amatis
 nō te amabit ip̄a pax nec ueniet ad
 te. Aug⁹ sc̄ i p̄ lxxvij. iusticia et p.
 consulate sunt.

Si dei uocant filij qui pacē faciūt. p
 uld̄ ip̄o sathane sūt filij qui pacē con
 fundūt. Grego. in pastoral.

Habeatis unitate sp̄s i uiculo pacis.
 nec inueni p̄ forma expositior quersa
 tionis euāgelice q̄ unitas socialis. Cass.

Quicquid uicissim uicissim agens hoies i t̄ra
 si her duo uerba a nata uerū oum̄
 tollerent. mei et tui. Seneca i lib
 de moribus.

Falsē pacis tres sūt sp̄s. Est em̄ pax
 estimata. pax simulata. pax imp̄. ibi.
 Du em̄ inter sc̄ares partē q̄rit. du
 distordes ad q̄cordia reuocant. estimat
 sc̄ares. q̄ pacē iter nos hēam. du
 in uestimentis ouū foras exom̄. et
 intus q̄ lupi rapaces gregē simplice
 fratru lacerando disp̄gim. pax si
 milam. si nō hēam. Du uerb̄ plati
 subditis impant. et eos discipline legi
 bus nō coartant. solūmō pacē docent
 et nō tenent. estimat pacē sc̄ulares.
 simulant pacē claustrales. impant
 et nō tenent tepidi pastores. Sic
 im̄ estimat a nescientibus. simlatur
 a nō hntibus. impat a nō tenentibus.
 Sz uere pacis tres sūt sp̄s. sz pax
 pbata. pax q̄firmata. et pax certa.
 hugo de claustro anime.

Decet regalis apicis cum gualitatis custo
 dice q̄cordiam. qm̄ ad laudez regnantis tra
 hit. si ab oibus pax amet. quid em̄ est q̄
 principe melius pdicet q̄ quietus populis
 heres seratus. et tota res publica morum
 honestate uestita. Cassiodor.